

POSTANOWIENIE Z DNIA 19 PAŹDZIERNIKA 2005 R.

II KK 226/05

Z przepisu art. 18a ust.5 zd.1 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999 r., Nr 42, poz. 428 ze zm.) wynika, że rezygnacja z pełnienia funkcji publicznej lub kandydowania na taką funkcję albo odwołanie z takiej funkcji osoby, która złożyła oświadczenie, jest ujemną przesłanką procesową uniemożliwiającą wszczęcie postępowania lustracyjnego również wówczas, gdy nastąpiła po skierowaniu przez Rzecznika Interesu Publicznego do Sądu wniosku o wszczęcie takiego postępowania w stosunku do tej osoby.

Przewodniczący: sędzia SN E. Strużyna.

Sędziowie SN: M. Sokołowski, A. Tomczyk (sprawozdawca).

Prokurator Prokuratury Krajowej: J. Gemra.

Zastępca Rzecznika Interesu Publicznego: A. Ryński.

Sąd Najwyższy w sprawie Stanisława S., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 19 października 2005 r. kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego od postanowienia Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 27 stycznia 2005 r., utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 10 marca 2004 r.,

o d d a l i ł kasację (...).

UZASADNIENIE

W dniu 3 grudnia 2003 r. adwokat Stanisław S. skierował do Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w K. pismo, w którym oświadczył, że występuje z adwokatury i prosi o skreślenie go z listy adwokatów. O treści tego pisma zawiadomił zastępcę Rzecznika Interesu Publicznego sugerując, że oświadczenie takie oznacza jego rezygnację z pełnienia funkcji publicznej w rozumieniu art. 18a ust. 5 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne. Mimo to, zastępca Rzecznika Interesu Publicznego w dniu 10 grudnia 2003 r. złożył wniosek o wszczęcie postępowania lustracyjnego wobec adwokata Stanisława S.

Postanowieniem z dnia 10 marca 2004 r. Sąd Apelacyjny w W. wniosku tego nie uwzględnił. Postanowienie to zaskarżył zastępca Rzecznika Interesu Publicznego i zarzucając obrazę art. 18a ust. 1 i 5 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa (...) oraz art. 4 i 17 § 1 pkt 11 k.p.k., wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i wszczęcie postępowania lustracyjnego w stosunku do Stanisława S.

Przy rozpoznawaniu środka odwoławczego zastępcy Rzecznika Interesu Publicznego wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, które sąd odwoławczy przekazał do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Po rozpoznaniu zagadnienia prawnego Sąd Najwyższy udzielił następującej odpowiedzi:

„Stwierdzenie przesłanki «rezygnacji osoby (...) z pełnienia funkcji publicznej lub kandydowania na taką funkcję», w rozumieniu art. 18a ust. 5 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w orga-

nach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999 r., Nr 42 poz. 428 ze zm.), wymaga istnienia dwóch elementów, a to: 1) stanu, w którym osoba, która złożyła tzw. oświadczenie lustracyjne, nie pełni już funkcji publicznej lub na nią nie kandyduje; 2) doprowadzenia do tego stanu z inicjatywy własnej osoby pełniącej funkcję publiczną lub kandydującej na taką funkcję” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2004 r., I KZP 20/04, OSNKW 2004, z. 9, poz.85).

Postanowieniem z dnia 27 stycznia 2005 r., po rozpoznaniu sprawy z powodu zażalenia zastępcy Rzecznika Interesu Publicznego, Sąd Apelacyjny w W. utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy.

Od tego postanowienia kasację wywiódł Prokurator Generalny i zarzucając „rażące naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego:

art. 18a ust. 5 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1997 r. Nr 42, poz. 428 ze zm.), poprzez błędne przyjęcie, iż przepis ten zezwala sądowi na odmowę wszczęcia postępowania lustracyjnego w sytuacji, kiedy rezygnacja z funkcji publicznej osoby lustrowanej nastąpiła już po dacie wystąpienia przez Rzecznika Interesu Publicznego z wnioskiem o wszczęcie postępowania;” wniósł „o uchylenie postanowienia Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 27 stycznia 2005 r. oraz utrzymanego nim w mocy postanowienia Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 10 marca 2004 r. i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja nie jest zasadna.

Do zdarzeń odnotowanych w części wstępnej, konieczne jest jeszcze wskazanie, że uchwałą z dnia 23 grudnia 2004 r. Okręgowa Rada Adwokacka w K. skreśliła Stanisława S. z listy adwokatów. Tak więc występująca

aktualnie w rozpoznawanej sprawie sytuacja faktyczna spełnia kryteria przesłanki „rezygnacji osoby (...) z pełnienia funkcji publicznej” w rozumieniu art. 18a ust. 5 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne wskazane w cytowanej wyżej uchwale Sądu Najwyższego. Jako że sytuacja taka zaistniała już w dacie orzekania przez Sąd Apelacyjny w W. jako sąd odwoławczy, przeto nie mógł on uczynić zadość żądaniu zastępcy Rzecznika Interesu Publicznego. Tym samym zawarty w kasacji zarzut obrazy przepisu art. 18a ust. 5 cyt. ustawy jest chybiony. Bezprzedmiotowe byłoby bowiem uchylanie zaskarżonego postanowienia i nakazywanie sądowi pierwszej instancji rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku, który już w dacie orzekania przez sąd odwoławczy dotyczył osoby niepełniającej funkcji publicznej, wskazanej w powołanej ustawie (tzw. lustracyjnej).

Stawiając jednak zarzut, autor kasacji jednoznacznie podnosi, że obraza przepisu art. 18a ust. 5 ustawy nastąpiła na skutek błędnego przyjęcia, iż przepis ten zezwala sądowi na odmowę wszczęcia postępowania lustracyjnego w sytuacji, kiedy rezygnacja osoby – objętej wnioskiem – z funkcji publicznej nastąpiła już po dacie wystąpienia przez Rzecznika Interesu Publicznego z wnioskiem o wszczęcie postępowania. Autor kasacji stoi na stanowisku, że dodatkowym wymogiem, wynikającym z ustawy lustracyjnej, jest czas, w którym muszą zaistnieć obie przesłanki rezygnacji z pełnienia funkcji publicznej wskazane w uchwale Sądu Najwyższego. Jego zdaniem, „przesłanki te muszą być (...) spełnione przed (podkr. autora kasacji) wystąpieniem Rzecznika Interesu Publicznego z wnioskiem o wszczęcie postępowania”. Jednak nie odwołuje się do konkretnej regulacji zawartej w ustawie lustracyjnej, a jedynie podnosi, że przepis art. 18a ust. 5 tej ustawy adresowany jest do Rzecznika Interesu Publicznego, a nie do sądu rozpoznającego wniosek o wszczęcie postępowania lustracyjnego.

Ze stanowiskiem tym nie można się zgodzić, ponieważ prezentowany przez Prokuratora Generalnego pogląd wypacza sens art. 18a ust. 5 ustawy lustracyjnej, a zawarta w kasacji wykładnia pomija literalne brzmienie zdania pierwszego tego przepisu. Rzeczywiście omawiany przepis w zdaniu pierwszym uzależnia możliwość wystąpienia (używając terminologii zawartej w kasacji) przez Rzecznika Interesu Publicznego z wnioskiem o wszczęcie postępowania lustracyjnego od rezygnacji osoby, która złożyła oświadczenie, z pełnienia funkcji publicznej lub kandydowania na taką funkcję, albo od odwołania jej z takiej funkcji, stanowiąc, że „... jeżeli nastąpiło to przed wszczęciem postępowania lustracyjnego, Rzecznik nie kieruje do Sądu wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego”. Natomiast, wbrew wywodom zawartym w kasacji, przepis ten nie uzależnia skuteczności rezygnacji z pełnienia funkcji publicznej lub kandydowania na taką funkcję albo odwołania z takiej funkcji od wystąpienia przez Rzecznika Interesu Publicznego z wnioskiem o wszczęcie postępowania lustracyjnego, ponieważ wyraźnie określa cezurę czasową owej skuteczności – wszczęcie postępowania lustracyjnego. Tego zaś postępowania – co oczywiste – nie wszczyna fakt skierowania przez Rzecznika stosownego wniosku.

Reasumując, z przepisu art. 18a ust. 5 zd. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 ze zm.) wynika, że rezygnacja z pełnienia funkcji publicznej lub kandydowania na taką funkcję albo odwołanie z takiej funkcji osoby, która złożyła oświadczenie jest ujemną przesłanką procesową uniemożliwiającą wszczęcie postępowania lustracyjnego również wówczas, gdy nastąpiła po skierowaniu przez Rzecznika Interesu Publicznego do Sądu wniosku o wszczęcie takiego postępowania w stosunku do tej osoby. Jeżeli natomiast nastąpiła wcześniej, Rzecznik Interesu

su Publicznego nie kieruje do Sądu wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego.

Jak więc z powyższych rozważań wynika, zarzut zawarty w kasacji został postawiony niewłaściwie, co spowodowało konieczność oddalenia kasacji.